

vel Érsekújvár az osztrák tartományok kapuja is volt, végre megmozdította a bécsi udvart és 1664-re, nyugati segítséggel is, felvonult a török ellen. A déli szárny parancsnoka, Zrínyi, *Strozzi* és *Hochenlohe* volt, míg a középső hadat Montecuccoli vezette. Igazi sikert csak a déli hadsereg-rész mutatott fel, köztük a legnagyobbat, az utánpótlást biztosító hosszú, ingovány fölé is vert eszéki híd elpusztítását. A nagyvezír erre Újzerinvárt támadta meg, Zrínyi alkotását és büszkeségét. Hogy a török főerők délnek fordultak, Montecuccoli is a Murához vonult, de miután Zrínyi hadait kiparancsolta a várból, tétlenül nézte, hogy a török elfoglalja a várat. Zrínyi erre vérig sértve elhagyta a sereget. Montecuccoli azután seregével északnak tartott, Achmed utána. Szentgotthárdnál, amíg a török átkelőben volt a Rábán, augusztus 1-én csata fejlődött ki, amelyben a soknyelvű sereg döntően megverte a törököt.

A győzelem után, augusztus 10-én, megkötötték a vasvári békét, amely Érsekújvárt, Váradot, Újzerinvárt a török kezén hagyta, kötelezte a királyt az erdélyi őrségek kivonására, s Erdélyt továbbra is a török kezén hagyta. Rosszabb ez a béke vesztett csata után sem lehetett volna, mindenesetre megmutatkozott benne a bécsi udvar arculata, mely mit sem akart mást, mint az elégedetlenkedő magyarság megzabolását. A külföldet is megbotránkoztatta, de az országot, most már rendi és vallási különbség nélkül, a földig lesújtotta, mert látni kellett, hogy itt nem a rendi alkotmány, nem egyes osztályok privilégiumai szenvedtek sérelmet, hanem a nemzet léte.

Zrínyi kétségbeesve Csáktornyan töltötte az időt. És bár tartott attól, hogy a Habsburg-háztól való elszakadási tárgyalásairól tudomása van az udvarnak, Bécsbe készült, ahová Lipót király november 20-ra értekezletre hívta a magyar főméltóságokat. De az útra már nem került sor: november 18-án egy ebéd utáni vadászat alkalmával Zrínyi megsebzett vadkan áldozata lett.

„Rettenetes sirás lön az erdőben” — írta a szemtanú *Bethlen Miklós*, de nemcsak itt, hanem az egész országban, sőt Európaszerte. A halálát sirató verseknek, beszédeknek ránk maradt nagy száma bizonyítéka a nemzeten urrá lett döbbenetnek.

EZ MÁR AZ ŐSZ

*Ez már az ősz. Korai naplemente,
leskelődnek a felhők sorba állva,
zizező szellők ülnek rá a fákra,
az alkony, mint valami bibor mente
telepszik rá az esti csöndre, benne
deresedő szakállát meg-megrázza
az éjjel, lassan rásurran a tájra
az ősz, a hegy mintha ködött lehelne.
Eltűnt a nyár, eltűnt ezer virága,
a színek haldokolnak az avarban,
a szel, mintha még valakire várna,
meglapul, aztán karmait kitérve
végigsöpör a fákon, a világon...
A nyár? Életem?... Betemetett lábnyom.*

POÓR BERNÁT